

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Matrimonio Clandestino propter defectum Parochi aut Testium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

latione grave damnum aut scandalum futurum praveret; tali enim casu ad impedimenti manifestationem eum non obligant *citt.* Navarrus *cap. 22. n. 83.* Sanchez *disp. 13. n. 3. & 4.* Gobat *n. 537.* Ubi

15. Dubium à nonnullis movetur de eo, qui impedimentum solus novit. Quem ad cujuscunque, præsertim ex peccato orti, impedimenti manifestationem non obligari, cum Saà *V. Matrimonium n. 23.* vult *citt.* Pontius *cap. 34. à n. 6.* eà ductus ratione; quòd ea nullius sit utilitatis; cum uni testi non credatur, *c. In omni 4. c. Licet 23. & l. ubi numerus 12. ff. de Testibus.* Sed, esto nonnisi duorum vel trium testimonium plenam fidem judicii faciat, quando de crimine puniendo, jure jam quæsito alteri auferendo, *c. Veniens 10. c. Cum à nobis 23. &c.* aut etiam de matrimonio dissolvendo agitur *c. Super eo 22. in fine, de Test. & artest. & c. 1. de Consang. & Aff.* unius tamen jurati testis depositio, etiam in foro externo admittitur, quando agitur de vitando peccato, & matrimonio cum impedimento non contrahendo, *c. Super eo cit. V. Super illa & c. Præterea de Sponsal. & Matr.* Panormit. *in c. Super cit. n. 7.* ubi Vivianus §. 2. Barboisa *n. 9.* & Gonzalez *n. 3.* Unde illum, qui impedimenti solus conscius est, ad ejus manifestationem cum Navarro *citt. n. 83.* Covarruv. *de Sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 21.* meritò obligant *citt.* Palao §. 7. *n. 4.* & Gobat *n. 534.* qui tamen cum Farinac. *Prax. Criminal. q. 69. n. 75.* excipiunt casum, quò impedimenti notitiam habet ex solo auditu, si personæ, à qua id audivit, amplius non recordetur, aut ea nullius fidei sit, *n. 3. & 535.*

16. Nonò, Parochus impedimentò aliquò, sive à contrahentium altero extra Confessionem, sive ab aliis ad se delatò,

matrimonii quidem celebrationem interdicere, *c. fin. §. Cum autem & §. fin. de Clandest. despons.* de illo tamen non ipse cognoscere, sed id deferre debet ad Ordinarium: ad quem causarum matrimonialium cognitio de Jure spectat, *c. 1. de Consang. & Aff. c. Accedentibus 12. de Excess. Pralat. & Trident. Sess. 24. cap. 20. de Reformat.*

Si impedimentum Parochus à contrahentium altero intellexisset in Confessione Sacramentali, ei quidem; ut à matrimoniali contractu abstineat, serió admonito & monitionem contemnenti, absolutionem negare posset ac deberet: matrimonium tamen contrahere postea volenti assitentiam suam denegare non valeret, ut ex *c. Si sacerdotes 2. de Offic. Ordin. defumit,* & cum Armilla *V. Confessor. n. 7.* tradit *citt.* Sanchez *disp. 16. n. 4.* eumque secutus Palao *Tract. 28. disp. 2. p. 13. §. 7. n. 5.* quòd notitiæ in Confessione acceptæ ad actus exteriores non sit usus; ne Pœnitentiæ Sacramentum, ad æternam salutem divinitus institutum, fidelibus onerosum reddatur & odiosum, ut dictum *Lib. 2. tit. 18. à n. 39.*

ARTICULUS II.

De Matrimonio Clandestino propter defectum Parochi aut Testium,

SUMMARIUM.

18. Nuptia Clandestina semper vetita:
19. Valida tamen fuerunt,
20. Donec irritarentur à Tridentino,
21. Cum iis matrimonia præsumpta tollente.
22. Quod tamen S. Synodi decretum non afficit infideles:

23. Et

23. Et fideles, ubi non est receptum.
 24. Ubi receptum est, fideles quoscunque,
 25. Etiam vagos, ignorantes,
 26. Et Parochi ac testium copiam non habentes afficit.
 27. Clam iniuri matrimonia secundum aliquos Naturali:
 28. Verius Ecclesiastico tantum Jure prohibentur,
 29. Ad ea dispensare Episcopus non potest.
 30. Sponsalium vim habent impuberum:
 31. Non etiam puberum matrimonia clandestina:
 32. Quibus tamen pravia sponsalia non corrumpunt.
 33. Conjugia revalidanda sunt coram Parocho &c.
 34. Secundum aliquos etiam, si eorum nullitas sit occulta:
 35. Quod melius alii negant.
 36. Clam Germanus & Gallica mulier in Gallia valide:
 37. In Germania invalidè copulantur.
 38. Valide etiam duo Germani contrahunt in Gallia:
 39. Nisi in hanc veniant in fraudem Legis.

18. **Q**uantumvis matrimonia publicè & in Ecclesiæ facie, hoc est, coram sacerdote, sponsis impertiente Benedictionem nuptialem, hosque illi offerentibus paronymis, & parentibus ac propinquis presentibus celebrari, priscorum Canonum voluerint conditores, *can. 1. can. Nullus 2. can. Nostrates 3. can. Sponsus 5. Sc. 30. q. 5.* & clandestinas nuptias sancta Dei Ecclesia semper detestata sit, prohibueritque, ut loquuntur PP. Tridentini *Sess. 24. cap. 1. pr. de Ref. Matrim.*
 19. Rata tamen veraque etiam clam inita con-

jugia semper fuerunt, ut iidem asserunt *pr. cit.* & inde liquet; quòd antiquò Ecclesiæ Jure ipsa sponsalia de futuro, accedente inter sponso carnali copulâ, in matrimonium transferint, *c. Veniens 15. Sc. Is, qui fidem 30. de Sponsal. & Matrim.*

Novissimò autem Jure & ejusdem S. Synodi decretò, propter gravissima pericula animarum aliâque incommoda, quæ ex conjugis sæpe, quòd clam inita essent, propter probationis defectum dissolutis, novisque palam & invalidè contractis oriebantur, matrimonia clandestina irritata sunt, *cap. 1. cit.* cujus tenor est, *Qui aliter, quam presente parocho vel alio Sacerdote, de ipsius parochi seu Ordinarii licentia, & duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos S. Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit: & hujusmodi contractus irritos & nullos esse decernit, prout eos presentì decretò irritos facit & annullat.* Hoc proinde decretò, cum aliis clandestinis, sublata etiam sunt matrimonia Præsumpta; ut hodie sponsalia de futuro per carnalem copulam, etiam affectu conjugali subsecutam, & quoscunque alios actus occultos in matrimonium non transeant: nisi verus ac mutuus consensus per verba aliâve signa de presentì coram Parocho ac testibus exprimat, ut cum Navarro *Manual. cap. 22. n. 28. Sc. cap. 25. à n. 144. Sanchez Lib. 3. de Matrim. disp. 40. n. 3. Gutierrez 22. Canon. Lib. 1. cap. 18. n. 8. id à Cardd. Concilii Interpp. S. Congreg. declaratum asserente, uno ore plerique docent apud Barbosam in c. Is, qui fidem cit. n. 11. inter quorum potiores*

Convenit primò, relatum matrimonii clandestini irrationem non extendi ad Paganos & Judæos, etiam habitantes

- bitantes in territorio Ecclesie, & subiectos jurisdictioni Papæ temporali; quia prodita est lege merè Ecclesiastica, afficiente solos Christianos, per Baptismi jamquam Ecclesiam ingressos; neque etiam ad fideles, in quorum provinciis Tridentinum nunquam est publicatum, *arg. can. Erit autem 2. disp. 4. & l. Leges 9. C. de LL. vel, ut in Gallia, usu non receptum, aut usu contrario abrogatum, eive saltem quoad Clandestinas nuptias est derogatum, arg. c. fm. de Consect. cit. Gutierrez de Matrim. cap. 61. n. 12. & Sanchez disp. 18. n. 1.*
24. Convenit secundò, in locis, in quibus S. Synodi illius decreta publicata usque recepta sunt, irritatione illà affici fideles quoscunque; ut in iis irritum nullumque sit matrimonium Primò, præsentè Parochò solò, vel solo isto absente, coram aliorum testium numero quocunque, etiam in loco publico, totaque eomunitate præsentè, initum, Navarrus *Manual. cap. 25. n. 144. cit. Gutierrez n. 8. & Sanchez disp. 17. n. 7.* Secundò, contractum à fidelibus vagis, hoc est, verum aut quasi domicilium nullibi habentibus; quia ejus irritatio decreta est Lege Ecclesie universalì, in loco, ubi viget, præsentès fideles omnes adstringente, ex recepta doctrina Felini in *c. Quod clericis 9. de Foro compet. & Navarri Manual. cap. 23. n. 130.* Tertio, aliter quàm coram parochò & testibus initum à sponis, illorum præsentiam ad conjugii valorem decreto illo allòve Jure Ecclesiastico præscriptam, ignorantibus: licet clandestinus eorum contractus propter invincibilem Juris ignorantiam omni culpà vacaret, *cit. Gutierrez n. 10. Sanchez n. 10. & Pontius Lib. 5. de Matrim. cap. 6. n. 18.* Quarto, contractum eo tempore, quo à loco absens aut mortuus est Parochus, &
- non adest, qui ejus vices gerat, Palao *Tract. 28. disp. 2. p. 13. §. 5. n. 8.* Quintò, cum concubina, ad legitimandas proles ex fornicatione susceptas, clam contractum in ipso articulo mortis, *cit. Gutierrez n. 7. Sanchez n. 4. Pontius n. 3. & Palao n. 9.* Ratio omnium est; quia, cum Jus actum aliter, quàm certò modò fieri prohibet, apposità clausulà, actum aliter gestum annullante, modus ille pertinet ad actus formam, secundum receptam doctrinam Felini in *c. Cum dilecta 22. de Rescriptis n. 6. Signo 7. & p. quæ ad unguem servanda est: &* quòd actui esse det, *l. Julianus 9. §. 3. ff. Ad exhibend. l. Mulier 13. §. 1. ff. de V. S. & c. Quia propter 42. de Elec. ita necessaria est; ut actus sine ipsa esse ac subsistere non possit, Everard. *Legal. arg. loco 10. n. 2. & Tuschus Practic. V. Forma, concl. 413. n. 2.* Cum ergo ex *cit. Concilii decreto matrimonium aliter, quàm proprio Parochò & duobus vel tribus testibus præsentibus, contrahi non possit, apposità clausulà annullante, in locis, ubi illud publicatum ac receptum est, Parochi & testium præsentia pertinebit ad matrimonii formam; ut hoc sine illa esse ac subsistere amplius non possit, publicò bonò & utilitate Ecclesie, cujus conjugia aliter inita non subsistere plurimum interest, privatis commodis, quæ ex illius aliter initi valore percipere contrahentes aliquando possent, indubitatè prævalente.**
- Dubium autem est primò, an matrimonia Clandestina solo Jure Ecclesiastico, sicut irritata, sic etiam illicita sint. Eorum certè inhonestatem ab ipso Jure Naturali immediatè descendere, sustinent Palacios in *4. disp. 28. disp. 3. pr. Veracruz Specul. p. 1. art. 10. concl. 2. & alii, quos refert & sequitur cit. Sanchez disp. 3. n. 8. allegato in eam rem D. Thoma disp.*

ma *diff. cit. q. unic. art. 3. ad 3.* inferens, ab infidelibus quoque nuptias clam contrahentibus lethalis culpæ reatum incurri. Rationem reddit; quòd matrimonia claudeflina ex fua natura graua mala fecum trahant, cedantque in prolis & contrahentium utriusque, ipfiusque Reipublicæ graue detrimentum; cum propter fufficientis earum probationis defectum, iis conjunctorum alter alterius pertæius, eumve exofus malitiosè ad alias nuptias transfire & legitimum thori confortem defertum in fimilis tranfitus periculum conuicere facile poffit: & , fi id fiat, fufcepta proles præuæ educationis, ejusque parens uterque aternæ damnationis periculo exponatur, & quies publica quandoque perturbetur; atque idcirco fere, ficut fornicatio & vagi concubitus, fic & claudeflinus nuptiarum contractus naturali Jure illicitus & inhonestus effe videatur.

28. Hæc tamen utcunq; fpeciofa nihil moti, & meliore ducti ratione Sotus *diff. cit. q. 1. art. 2. concl. 1.* Coninck *diff. 27. dub. 1. n. 5.* Hurtad. *de Matrim. diff. 5. n. 3.* Perez *de Matrim. diff. 39. f. 2. n. 4. & 5.* & alii, matrimonii claudeflini inhonestatem ex humani & Ecclefiaftici præfertim Juris inhibitione immediate descendere, defendunt, partim; quia nullus alius, nec ipfe fponfalium contractus claudeflinus naturali Jure illicitus est. Ergo neque claudeflinæ nuptiæ; cum, ficut aliorum contractuum, fic & iftarum claudeflinitas non contineat neceffariam difconuenientiam cum natura rationali, easque contrahentes & alios non exponant proximo vel propinquo periculo peccandi: partim verò; quia memorata iisque affinia incommoda per fe & neceffariò connexa non funt cum nuptiis claudeflinis: & ex his non ordinariè, fed rariùs & merè per accidens ob fingularem, non omnium etiam

pravorum, fed paucorù duntaxat hominù malitiam aut fragilitatè oriuntur: & ; ne à talibus timenda fint, humani Magiftratus claudeflinos nuptiarum contractus inhibentis & irritantis providentiâ caveri potuit: ficut, ne triftes & infelices exitus fequantur ex nuptiis coactis, iftarum irritatione eadem cautum fuit. Unde plana est debilitas in contrarium deductæ rationis, & ab infidelibus poffe & feclufa legis à proprio ipforum Magiftratu promulgatæ inhibitione, abis, matrimonia claudeflina ineuntibus ullius peccati reatum non incurri, patet.

Dubium fecundò est, an, urgente magna neceffitatis cafu, Parochi aut teftium præfentiam remittere per viam difpenfationis Epifcopus poffit. Ratio dubitandi est; quòd, cum ad Papam recurfus non est, in particulari aliquo magna neceffitatis cafu, in Lege Ecclefiaftica etiam Conciliari, eave introducto nuptiali impedimento occulto difpenfandi facultatem Epifcopis adftruat communis fententia DD. magnò numero congefitorum à *cit. Sanchez Lib. 2. diff. 40. n. 3.* Cur non etiam in nuptiali impedimento Claudeflinitatis? fed non eadem, quæ aliarum legum & impedimentorum ratio est *cap. 1. cit. relati decreti*: eoque matrimonium coram Parocho & teftibus ineundi introductæ neceffitatis, partim; quòd ifto contractus matrimonialis forma conftituta, eique appofita fit claufula, contractum aliter initum annullans; & fponfos ad fic, hoc est, aliter quàm coram Parocho & teftibus contrahendum reddens inhabiles, diftione *Omnino*, gratiam & difpenfationem Prælati Papæ inferioris omnem excludente: partim verò; quòd, cum S. Synodus *cap. 1. cit. denuntiationes contractui præmitti jubens*, addat, in iis difpenfari ab Epifcopo poffe: non etiam, cum

P 2

Parochi

Parochi & testium præsentiam præscribit, hujus remissionem non permittat; cum, quod de duorum expressorum uno asseritur, non obscurè de altero negatum, intelligatur, *arg. c. Nonne 5. de Presumpt. & l. Cum Prator 12. pr. ff. de Judiciis, Navarrus cit. cap. 22. n. 70. cit. Gutierrez cap. 61. n. 7. Sanchez disp. 17. n. 6. & Pontius cap. 6. n. 16.*

30. Majus dubium, & in casibus occurrentibus non semel magnis partium studiis agitata controversia tertio est, an matrimonium clam celebratum vim habeat sponsalium. Non quidem, si ita contrahatur inter duos impuberes, vel inter puberem & impuberem; quia ab his clam inito conjugio ejusmodi vim, competentem antiquiori, *c. Unico §. Illud quoque, de desponsat. Impub. in 6. recentiori Tridentini Jure non ademptam, à S. Congreg. declaratum, testis Garcias p. 11. de Benef. cap. 8. n. 23. & ratio perspicua est; quia cap. 1. cit. ea solum matrimonia irritata sunt, quæ antiquo Jure talia verè fuerunt: cujusmodi cum antiquo Jure non fuerint, quæ inter duos impuberes, vel inter puberem & impuberem celebrantur, cap. cit. correctoriâ dispositione non afficiuntur, Gonzalez in *c. fin. de Despons. impub. n. 4.**

Sed, si id inter duos puberes clam celebretur; huic enim etiam sponsalium vim adstruunt Henriquez *Lib. 11. cap. 5. n. 4. Laiman Lib. 5. Traçt. 10. p. 2. cap. 1. n. 8.* & alii, quorum opinionem *cit. Sanchez Lib. 1. disp. 20. n. 8.* probabilem, de rigore Juris probabiliorem Palao *disp. 1. p. 4. n. 8.* & veriore sentet Perez *disp. 8. f. 4. n. 3 & 5.* Rationem desumunt à paritate matrimonii impuberum: quod, licet irritum sit, vim tamen sponsalium habet, ut dictum *Tit. 2. n. 22.* quia, sicut impuberes, sic etiam puberes clam contrahentes actum, si non valet, ut geritur,

meliori, quò potest, modò valere; ac præ inde ad id contrahendum sibi mutuò obligari velle, præsumuntur.

Sed melius *cit. Sanchez n. 3. dum 31.* Opinionem hanc vocat probabilem, Oppositam amplectitur cum Gutierrez *de Jurament. p. 1. cap. 51. à num. 28. Vega Summa Lib. 6. casu 104. & 122.* & multis aliis *TT. & JCT. is* Quam non communiorè duntaxat, sed etiam, spectatâ praxi, veriore esse fatetur Palao *cit. n. 8. in fine:* Barbosa autem *de Offic. Episc. alleg. 32. n. 143.* pro tali etiam habet in puncto Juris; quòd actus gestus contra legem, prohibentem substantiam actûs, sit nullus, nullamque obligationem producat, *l. Non dubium 5. C. de LL. & l. Hæc consultißima 21. §. 1. C. de Testament.* Me potissimum movet; quòd S. Synodi Tridentinæ PP. non solum clam contrahentes ad sic contrahendum reddant inhabiles: sed insuper hujusmodi actus absolutè irritos & nullos esse decernant: quales cum non sint, qui habent vim sponsalium & matrimonii contrahendi obligationem pariunt, ut rectè observat Bonacina *de Matrim. q. 2. p. 8. n. 48.* hujusmodi efficaciam matrimonium clandestinum non habebit vi sui contractûs: neque etiam acquirit ab adjecto juramento; quia contractus matrimonii clandestinus adverteatur bonis moribus & bono publico: cuius intuitu irritati actus Juramentò non confirmantur, per Reg. *Non est obligatorium 58. in 6. & c. Si diligenti 12. de Foro comper. & tradita à cit. Gutierrez à n. 28.*

Dicitur, *Vi contractûs;* quia, sicut in isto obligationem contrahi, non credo, sic matrimonium ineundi obligationem, antecedentibus sponsalibus inductam, non tolli: eique superveniente defloratione fœminæ illatum damnum compensandæ obligationem induci, facile concedo cum *cit. Bonacina & Sanchez n. 4.*

Ratio in

Ratio in contrarium allata non admodum urget; quia imprimis conjugii claminiti contractus, ut dictum, omnino est irritatus. Deinde; quia matrimonia impuberum vim sponsalium habent ex sola interpretatione vel dispositione Juris Ecclesiastici, §. *Idem quoque cit. ibi, Quæ Juris interpretatione fuerunt Sponsalia de futuro*: non ex natura rei, ut colligitur ex l. *Quasitum* 9. ff. de *Sponsal.* juxta quam matrimonia impuberum vim sponsalium non obtinuerunt, nisi sponsalium contractus præcesserit, Gonzalez in c. *fin. cit. n. 4.* Demum; quia actus, qui non valet, ut gestus est. ut geri potuit, eò solum casu valet, quò defectus est ex parte solius causæ efficientis, ut in matrimonio impuberum contingit: non etiam, quò defectus est ex parte formæ, sicut fit in matrimonio Clandestino, Francus in §. *Idem quoque cit. n. 2.* & aliis DD. allegatis Sanchez & Bonacina l. *cit.*

33. Non magis expeditæ Resolutionis, & in praxi utile dubium secundò est de casu, quò matrimonialis contractus inter personas, propter prius initi nullitatem, ex defectu consensûs vel impedimento occulto proveniente, repetitur, an Parochi vel testium iterata præsentia necessaria sit ad valorem. Et ejus quidem iterationem ad hunc plerique exigunt casu, quò defectus vel impedimentum publicum & notorium est, vel plenè v.g. per duos legitimos testes probari potest; quia hujusmodi matrimonium ad unius petitionem dissolvi potest; ideòque, ut ejusmodi matrimonium firmiter contractum & insolubile esse Ecclesiæ constet, illud ineuntium consensus necessariò coram Parocho & testibus est renovandus, Henriquez *cit. Lib. 11. cap. 3. n. 6.* & Perez *disp. 39. sect. 4. n. 6.*

34. Casu etiam, quò defectus vel impedimentum omnino occultum, ejusque

probandi periculum nullum est, consensus renovationem coram iisdem necessariam esse, volunt Comitulus *Respons. Moral. Lib. 1. q. 120. n. 3.* Gutierrez *Q. Q. Canon. Lib. 1. cap. 18. à n. 7.* & Pontius *Lib. 5. cap. 5. n. 6.* Moventur imprimis Autoritate Clementis VIII. ita minimè obscure sentientis in relato ab iis quodam Responso: quò, ut ejusmodi matrimonium, consensu, illis non præsentibus, renovatò, denuo contraheretur, dispensavit. Dein Diplomate Bullæ Cruciatæ: quò, dum istius commissario conceditur facultas dispensandi; ut ejusmodi matrimonia denuo sine Parocho & testibus contrahantur, clarè indicatur, sine dispensatione aliter, quàm iis præsentibus, contrahi non posse. Demum ratione; quòd Parochi & testium præsentia pertineat ad contractus matrimonialis Formam: sine qua, cum actus valere non possit, ut renovatione illà matrimonium validè contrahatur ac ratificetur, novam illorum præsentiam intervenire est necesse.

Ego, licet ad tollendos scrupulos, cum sine incommodo possunt, Parochum & testes adhiberi consultum: istorum tamen iteratam præsentiam ad matrimonii valorem non necessariam, imò hunc casum allegatò S. Synodi Decretò non comprehendi, existimo cum Navarro *Manual. cap. 22. n. 70.* quem multis DD. acervatis secuti sunt Sanchez *Lib. 2. disp. 32. n. 13.* Laiman *Lib. 4. tract. 10. p. 4. cap. 14. n. 4.* & Barbosa *de Offic. Parochi cap. 21. n. 83.* id ferè desumentes ex *cit.* Decreti fine: qui fuit irritare conjugia, quæ antiquo Jure censebantur clandestina, & ex quibus, quòd inita esse, probari non possent, oriebantur incommoda, propter quæ Ecclesia matrimonia clandestina semper est detestata; ut patet ex *cit.* decreti *pr.* Cum ergo Jure antiquo pro clandestini-

clandestinis non haberentur, neque Ecclesia detestata sit matrimonia, quæ aliquando in facie Ecclesiæ, sive coram Parocho & testibus, sed propter consensus defectum, vel impedimentum omnino occultum nulliter contracta & postea renovatò consensu secretò ratificata sunt; hæc enim probari poterant; & propterea animarum pericula aliavè incommoda, quæ matrimonia clandestina secum traherant, ex iis non oriebantur: ista *cit.* Concilii decretò non comprehenduntur; ac proinde clam renovatò consensu poterunt ratificari: quod à Pio V. declaratum, eaque declaratione S. Pœnitentiariæ Prætorium uti solitum, testis est Navarrus *l. cit.* Unde

Corruit ratio in contrarium allata; quia parochi & testium præsentia tantum pertinet ad formam matrimonii, quod tanquam clandestinum Ecclesia ante memoratam S. Synodum est detestata. Neque magis urget Bulla Clementis VIII. & Cruciatæ diploma; quia illà dispensatum est vel in impedimento, occulto quidem, sed obnoxio probationi, vel ad majorem securitatem & tranquillitatem conscientia: ad quam obtinendam & omnem dubitationem tollendam peti & concedi solent dispensationes, privilegia & facultates dispensandi in casibus, in quibus dubium est, an dispensatione sit opus, ut *cit.* Navarrus *n. 85.* & Sanchez *n. 5.* observant.

36. Non minus frequentis in praxi usus dubium, & celebris controversia quartò est de valore matrimonii, ab Italo v.g. vel Germano clam contracti in locis, ubi Tridentini decreta Reformatoria promulgata vel usu recepta non sunt, ut v.g. in Gallia. In quo inter DD. satis convenit, validum esse, quod Germanus ibi contrahit cum Sponsa Gallica, Gobat *Experient. Tract. 9. n. 479.* & contrà esse invalidum,

quod Gallus in Germania contrahit cum Italiis, imò etiam Gallicæ & cujuscunque alterius Nationis sponsa; quia, ut alii, sic etiam matrimoniales contractus ferè pendunt à Jure locorum, in quibus celebrantur, *arg. c. fin. de Foro comper.* ac proinde multò magis pendebunt à *cit.* decreto Concilii, tanquam lege Ecclesiæ Universalis; quia id in locis, in quibus promulgatum & usu receptum est, obligat Fideles quoscunque illic existentes, per ea, quæ cum Felino in *c. Quod Clerici 9. de Foro comper.* & Navarro *Manual. cap. 23. n. 130.* tradunt Salas de *LL. disp. 14. s. 4. in fine,* & Suarez *Tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 14. n. 27.*

Eòdem modò matrimonia, quæ à duobus sponis Germanis vel Italis in Gallia clam contrahuntur, pro validis habent Sanchez *Lib. 3. disp. 18. n. 28. & 29.* & Pontius *Lib. 5. cap. 9. n. 2. & 4.* Moventur generali ratione; quòd peregrini non adstringantur legibus suæ patriæ, quando extra eam versantur, *c. Ut animarum 2. de Constitut. in 6.* & præsertim quoad contractus, cujusmodi est matrimonium, subiiciantur legibus & sortiantur forum locorum, in quibus versantur, *arg. l. Si fundus 6. ff. de Evictionibus & c. fin. cit.*

Sed hac in re opus hodie est distinctione inter tres casus; vel enim Primò Germanus aut Italus in Galliam, vel ad terras Infidelium aut Hæreticorum, in quibus decreta Tridentini Reformatoria non observantur, se confert animò, ibi verum aut quasi domicilium constitutendi? Et tum matrimonium sine Parocho & testibus validè contrahi, satis convenit inter DD. quòd eò ita se conferens fiat parochianus loci Gallicani. Vel secundò eò se confert causâ negotiorum aut aliò quopiam fine, quàm ibi matrimonium clam contrahendi? Et tum etiam matrimonium

monium sine Parocho vel testibus ibi contractum subsistere, evincit ratio, quò
 39. Sanchez & Pontius nuntur. Vel tertio eò se confert præcisè animò matrimonium aliter, quàm à S. Synodus Tridentina exposcit, contrahendi? Et hoc casu matrimonium aliter, quàm à Concilio præscriptum est, contractum invalidum esse, contra *citt.* DD. docet Card. de Lugo *Respons. Moral. lib. 1. dub. 36.* & Gobat *cit. Tract. p. n. 481.* permoti declaratione Cardd. Tridentini Interpp. Brevi Authentico ab Urbano VIII. roboratà, cujus tenorem ille n. 4. refert: iste verò n. 482. ipsi addit vim legis Ecclesiæ Universalis, meritò latæ; ne Fraus sua & dolus S. Concilii saluberrimum decretum ita eludentibus patrocinetur, contra Regulam e. *Sedes 15. de Rescript. l. Itaque 12. §. 1. ff. de Furtis.*

ARTICULUS III.

De Parochi & Testium Qualitate & Assistentia Matrimoniali.

SUMMARIUM.

40. *Matrimonia celebranda sunt coram proprio Parocho,*
41. *Etve simili Curato:*
42. *Non tamen coram Parocho domicilij Originis:*
43. *Sed Habitationis,*
44. *In locum translata animò in eo stabiliter,*
45. *Vel per notabilem anni partem permanendè.*
46. *Parochiani sui nuptiis Parochus etiam in sponsa,*
47. *Et extra istius ac Sponsi Parochiam validè assistit.*

48. *Duorum parochianus, coram quo vult, illas celebrat.*
49. *Vagorum nuptiis Parochus quicumque,*
50. *Sed intra sua tantum parochia fines validè assistit.*
51. *Milites eas coram suo Curione Casirensi,*
52. *Et aliquando coram aliis validè inveniunt.*
53. *Matrimonio validè assistit Parochus Sacerdoti non initiatus,*
54. *Excommunicatus,*
55. *Sacramentorum administratione privatus,*
56. *Et solummodo existimatus,*
57. *Etiam carens titulo coloratò:*
58. *Præsentibus tamen duobus tribusve testibus:*
59. *Hisque secundum aliquos omnium exceptione majoribus,*
60. *Secundum alios etiam aliis:*
61. *Qui cum Parocho matrimonij initi plenam fidem faciunt:*
62. *Dummodo cum isto simul,*
63. *Et moraliter sint presentes*
64. *Etiam si sint invitati & non rogati.*

AD matrimonii valorem à S. Synodo Tridentina Sess. 24. cap. 1. V. *Qui aliter, de Res. Matrim.* non desiderari contrahentium utriusque, sed alterius duntaxat, sponsi sponsæve: & ejus saltem Parochi, intra cujus Ecclesiæ fines illud contrahitur, præsentiam sufficere, communis DD. sensus & ratio est; quòd proprius unius quoad contractum matrimonialem etiam alterius proprius Parochus sit, ex S. Congreg. Cardd. declaratione, testibus Navarro *Manual. cap. 25. in fine,* Gutierrez *de Matr. cap. 62. n. 4.* & Sanchez *Lib. 3. de Matr. disp. 19. n. 4.* cum enim Titius Caixæ conjungi nequeat, quin ista quoque ipsi jungatur,